

Dosarul nr. 2ra-26/19

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani (S. Godorogea)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

16 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Victor Burduh
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Vitalie Valuță,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță
împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „Transelit”, intervenient accesoriu
Andrei Druță cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma
accidentului rutier,

împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis
apelul declarat de Vitalie Valuță, s-a casat integral hotărîrea din 26 februarie 2018
a Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o nouă hotărîre prin care s-a
respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie
Valuță împotriva CIA „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la
încasarea prejudiciului material cauzat în cazul vătămării corporale rezultate din
accident rutier, compus din cheltuieli de tratament medical în mărime de 49 893
lei, salariul pierdut în sumă de 31 926,36 lei și a indemnizației lunare pînă la
anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei,

c o n s t a t ă:

La 09 octombrie 2017, Vitalie Valuță a depus cerere de chemare în judecată
împotriva CIA „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la
repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier.

În motivarea acțiunii, reclamantul Vitalie Valuță a indicat că la data de
07 octombrie 2014 pe traseul Brest-Chișinău-Odesa, la km 108 a traseului, la intrare
în sat. Răcăria, raionul Rîșcani, s-a produs accidentul rutier cu implicarea unităților
de transport de model „XXXXX” cu numărul de înmatriculare XXXXX, condus de
Andrei Druță și de model „XXXXX” cu numărul de înmatriculare XXXXX condus
de reclamant.

Reclamantul a menționat că în rezultatul acestui accident rutier i-au fost cauzate
vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată, mai mult de 21

zile. Iar, conform sentinței din 22 decembrie 2015 a Judecătorești Rîșcani vinovat de comiterea accidentului din 07 octombrie 2014 a fost recunoscut Andrei Druță.

Reclamantul Vitalie Valuță a invocat că la momentul comiterii accidentului rutier nominalizat supra, Andrei Druță deținea poliția de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă, seria RCAI-001063503 din 04 septembrie 2014 eliberat de CIA „Transelit”.

Astfel, reclamantul a indicat că a suportat un prejudiciu material constituit din cheltuielile de tratament, operare, protezare și procurarea medicamentelor, în mărime de 49 893 lei, fiindu-i stabilit xxxxxaccentuat, capacitatea de muncă fiind păstrată în proporție de 25-40%.

Reclamantul a menționat că în urma accidentului rutier din 07 octombrie 2014 i-a fost păstrată capacitatea de muncă în proporție de 40% și nu se poate angaja la serviciu, motiv din care urmează a-i fi achitată o despăgubire în rate lunare, în sumă de 600 lei.

La fel, reclamantul a invocat că până la accidentul rutier nu a fost angajat în câmpul muncii, deoarece a lucrat peste hotarele țării, respectiv venitul mediu lunar urmează a fi considerat salariul minim pe țară. Pentru anul 2015, începând cu data de 01 mai 2015, salariul minim garantat de stat a fost majorat cu 250 lei și stabilit în mărime de 1900 lei, pentru anul 2016, începând cu 01 mai 2016, salariul minim garantat de stat a fost majorat cu 200 lei și stabilit în mărime de 2100 lei, iar pentru anul 2017 începând cu 01 mai 2017, este de 2380 lei.

Reclamantul Vitalie Valuță a invocat că salariu pierdut pentru perioada de 28 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2015 constituie 7 871,52 lei, pentru perioada de la 01 ianuarie 2016 – 31 ianuarie 2017 constituie suma de 11 127,48 lei și pentru perioada de la 01 februarie 2017 – 01 octombrie 2017 constituie suma de 12 927,36 lei, în total 31 926, 36 lei, sumă ce nu depășește cuantumul răspunderii asigurătorului.

De asemenea, reclamantul a solicitat și încasarea indemnizației lunare până la anularea invalidității în mărime de 1 405, 92 lei.

Reclamantul a menționat că la data de 05 decembrie 2016 a înaintat o cerere la una din filialele din mun. Bălți a CIA „Transelit”, prin care a solicitat deschiderea dosarului de daune. Iar, prin scrisoarea nr. 005 ED din 30 ianuarie 2017, pârâta a refuzat achitarea despăgubirii de asigurare, motivând că Vitalie Valuță în cadrul ședinței de judecată din cadrul cauzei penale a declarat că nu are careva pretenții de ordin material și moral față de Andrei Druță.

În drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea în baza prevederilor art. 1301, 1307, 1315 Cod civil, art.3, 14, 15, 22, 25 al Legii nr.414-XVI din data de 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule.

Prin urmare, reclamantul a solicitat admiterea acțiunii, încasarea de la CIA „Transelit” în beneficiul lui Vitalie Valuță a sumei în mărime de 49 893 lei, cu titlul de cheltuieli de tratament medical, sumei de 31 926, 36 lei cu titlul de partea din salariul pierdut și o indemnizație materială lunară până la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei.

Prin hotărârea din 26 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva CIA „Transelit” intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la încasarea de la CIA „Transelit” în beneficiul lui Vitalie Valuță a sumei bănești în mărime de 49 893 lei, cu titlu de cheltuieli de tratament medical, suma în mărime de 31 926,36 lei, cu titlu de partea salariului pierdut și o indemnizație materială lunară pînă la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei.

Prin decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Vitalie Valuță, s-a casat integral hotărîrea din 26 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o nouă hotărîre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva CIA „Transelit” intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în cazul vătămării corporale rezultate din accident rutier, compus din cheltuieli de tratament medical în mărime de 49 893 lei, salariul pierdut în sumă de 31 926,36 lei și indemnizației lunare pînă la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni, de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din data de 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost expediată participanților la proces, la data de 06 iulie 2018, conform informației anexate la materialele cauzei (f.d.171), însă date despre recepționarea acesteia de către Vitalie Valuță, la materialele cauzei lipsesc.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul a fost declarat de Vitalie Valuță, prin intermediul oficiului poștal la 26 septembrie 2018 cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Prin cererea de recurs, recurentul Vitalie Valuță a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți și a hotărîrii din data de 26 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier.

În motivarea cererii de recurs, recurentul Vitalie Valuță suplimentar celor invocate în cererea de chemare în judecată a indicat că instanțele ierarhic inferioare au respins cererea de chemare în judecată pe motiv că nu a prezentat careva probe privind venitul mediul lunar net realizat din activități desfășurate la ultimul loc de muncă, probat cu documente justificative.

Recurentul a menționat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și nu a dat apreciere probelor din dosar.

Recurentul Vitalie Valuță a invocat că instanța de apel urma să stabilească circumstanțele referitoare la stabilirea cuantumului despăgubirii de asigurare în cazul stabilirii invalidității, ca urmare a vătămărilor corporale. Ori, legiuitorul a prevăzut diferite modalități de stabilire a despăgubirii de asigurare: pentru

persoanele păgubite care la momentul producerii cazului asigurat erau încadrați în câmpul muncii și pentru cei care la momentul accidentului rutier nu aveau calitate de salariat.

Recurentul a menționat că la momentul comiterii accidentului rutier nu a fost angajat în câmpul muncii și nu dispunea de venit asigurat, respectiv conform prevederilor legale pretinde la o despăgubire de asigurare, suplimentară alocațiilor pe care le obține din bugetul de stat.

La fel, recurentul a indicat că conform notificării eliberate de Casa Națională de Asigurări Sociale, Vitalie Valuță confirmă stagiul de cotizare de 7 ani și 6 luni.

Recurentul a invocat că mărimea indemnizației, care o încasează la moment nu se echivalează cu salariul minim garantat de stat. Iar, conform certificatul eliberat de Primăria satului Corlăteni raionul Rîșcani se atestă componența familiei pe care trebuie să o întrețină acesta și în corespundere cu confirmarea eliberată de Inspectoratul Fiscal de Stat el nu a declarat careva venituri pentru perioada anilor 2015, 2016 și 2017.

La data de 19 octombrie 2018, în adresa intimatei CIA „Transelit” și intervenientului accesoriu Andrei Druță a fost expediată copia recursului declarat de către Vitalie Valuță, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă intervenientului accesoriu Andrei Druță nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

La data de 14 noiembrie 2018, intimata CIA „Transelit” a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de recurs depuse de către Vitalie Valuță, ca fiind inadmisibilă și neîntemeiată.

Prin încheierea din 12 decembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Vitalie Valuță împotriva deciziei din data de 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost considerat admisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Vitalie Valuță urmează a fi admis, se casează decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată, din următoarele motive.

În conformitate art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele cauzei, Colegiul reține că la 09 octombrie 2017, Vitalie Valuță a depus cerere de chemare în judecată împotriva CIA „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier.

Prin hotărârea din 26 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva CIA „Transelit” intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la încasarea de la CIA „Transelit” în beneficiul lui Vitalie Valuță a sumei bănești în mărime de 49 893 lei, cu titlu de cheltuieli de tratament medical, suma de 31 926,36 lei, cu titlu de partea salariului pierdut și o indemnizație materială lunară pînă la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei.

Prin decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Vitalie Valuță, s-a casat integral hotărârea din 26 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o nouă hotărîre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva CIA „Transelit” intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în cazul vătămării corporale rezultate din accident rutier, compus din cheltuieli de tratament medical în mărime de 49 893 lei, salariul pierdut în sumă de 31 926,36 lei, indemnizație lunară pînă la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei.

Instanța de recurs reține că în motivarea acțiunii, reclamantul Vitalie Valuță a indicat că la data de 07 octombrie 2014 pe traseul Brest-Chișinău-Odesa, la km 108 a traseului, la intrare în sat. Răcăria, raionul Rîșcani, s-a produs accidentul rutier cu implicarea unităților de transport de model „XXXXX” cu numărul de înmatriculare XXXXX, condus de Andrei Druță și de model „XXXXX” cu numărul de înmatriculare XXXXX condus de reclamant. La fel, reclamantul a menționat că în rezultatul acestui accident rutier i-au fost cauzate vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată, mai mult de 21 zile.

Conform art. 1398 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Colegiul menționează că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componenta delictului civil. Componenta delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componenta delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția.

Instanța de recurs indică că nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu. În dependență de posibilitatea evaluării, deosebim prejudiciu moral și patrimonial. Prejudiciul patrimonial poate apărea sub forma prejudiciului efectiv și a venitului ratat.

La caz, Colegiul relevă că reclamantul a solicitat încasarea de la CIA „Transelit” în beneficiul lui Vitalie Valuță a sumei în mărime de 49 893 lei, cu titlul de cheltuieli de tratament medical, suma de 31 926, 36 lei cu titlul de partea din

salariul pierdut și o indemnizație materială lunară până la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei, respectiv se invocă prezența unui prejudiciu material.

Cu referire la fapta ilicită, aceasta este fapta prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, se lezează drepturile subiective sau interesele persoanei, iar în litigiul dedus judecării aceasta se manifestă prin producerea accidentului rutier la data de 07 octombrie 2014 pe traseul Brest-Chișinău-Odesa, la km 108 a traseului, la intrare în sat. Răcăria, raionul Rîșcani cu implicarea unităților de transport de model „XXXXX” cu numărul de înmatriculare XXXXX, condus de Andrei Druță și de model „XXXXX” cu numărul de înmatriculare XXXXX condus de reclamant.

Instanța de recurs invocă că pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite.

În litigiul dedus judecării, există un raport de cauzalitate dintre accidentul din 07 octombrie 2014 și prejudiciul material solicitat de reclamantul Vitalie Valuță, ori acesta invocă că prejudiciu solicitat este cauzat de faptul că în rezultatul acestui accident rutier i-au fost cauzate vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată, mai mult de 21 zile, fiindu-i stabilit grad de dezabilitate.

La fel, pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale, vinovăția autorului faptei ilicite. În materia răspunderii delictuale forma și gradul vinovăției autorului faptei ilicite nu prezintă importanță pentru determinarea cuantumului despăgubirii, fiind aplicabil principiul reparării integrale a daunei.

Instanța de recurs menționează că conform sentinței din 22 decembrie 2015 a Judecătorei Rîșcani Andrei Druță a fost recunoscut vinovat de comiterea accidentului din 07 octombrie 2014 (f.d.94-95).

Totodată, Colegiul indică că nu întotdeauna calitatea de autor al faptei ilicite și debitor în obligația delictuală o întrunește aceeași persoană.

Conform art. 15 (alin. 1,2) al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, asigurătorul acordă despăgubiri dacă prejudiciile s-au produs din culpa asiguratului sau a utilizatorului de autovehicul, precum și în cazul în care, la data accidentului: a) utilizatorul nu este inclus în contractul de asigurare încheiat între posesor și asigurător; b) utilizatorul sau asiguratul nu posedă permis de conducere de categoria respectivă; c) utilizatorul sau asiguratul nu a respectat obligațiile tehnice legale cu privire la starea și siguranța autovehiculului. În caz de vătămare corporală sau deces, despăgubirile de asigurare se acordă atât pentru persoanele aflate în afara autovehiculului care a produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel autovehicul, cu excepția utilizatorului său.

Instanța de recurs menționează că la momentul comiterii accidentului rutier, 07 octombrie 2014, Andrei Druță, recunoscut vinovat în comiterea accidentului, deținea poliția de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă, seria RCAI-001063503 din 04 septembrie 2014 eliberată de CIA „Transelit” (f.d.9).

Respectiv, Colegiul relevă CIA „Transelit” urmează să acorde despăgubiri pentru prejudiciile produse din culpa asiguratului Andrei Druță, în caz de vătămare corporală sau deces, atât pentru persoanele aflate în afara autovehiculului care a

produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel autovehicul, cu excepția utilizatorului său, în temeiul art. 15 (alin. 1,2) al Legii nr. 414 din data de 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule.

Conform raportului de constatarea medico-legală nr. 268Ad din data de 16 octombrie 104, în urma accidentului rutier din 07 octombrie 2014, Vitalie Valuță determina un politraumatism care corespunde categoriei vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată mai mult de 21 zile.

Conform art. 25 alin. (1) al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, în cazul vătămării corporale, despăgubirea de asigurare se stabilește prin acordul scris dintre persoana păgubită și asigurător.

Iar, în litigiul dedus judecătii, instanța de recurs indică că la data de 05 decembrie 2016 a înaintat o cerere la una din filialele din mun. Bălți a CIA „Transelit”, prin care s-a solicitat deschiderea dosarului de daune (f.d.29). Iar, prin decizia nr. 272/07-2015-CH și nr. D/D 019/12-2016-ED (RCA) din data de 26 ianuarie 2017, pârâta a refuzat achitarea despăgubirii de asigurare lui Vitalie Valuță (f.d.30-31).

La fel, Colegiul relevă că instanța de apel eronat a conchis că acțiunea este neîntemeiată din motiv că conform sentinței din 22 decembrie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, Vitalie Valuță a indicat că Andrei Druță i-a restituit integral prejudiciul și nu are careva pretenții materiale sau morale față de acesta.

Astfel, instanța de apel urma să stabilească care prejudiciu și suma care i-a fost achitată de Andrei Druță lui Vitalie Valuță, în condițiile în care acesta a solicitat încasarea prejudiciilor cu titluri diferite și anume, a sumei în mărime de 49 893 lei, cu titlul de cheltuieli de tratament medical, suma de 31 926, 36 lei cu titlul de partea din salariul pierdut și o indemnizație materială lunară până la anularea invalidității în mărime de 1 405,92 lei.

Ori, conform copiei recipisei eliberate de Vitalie Valuță la 01 februarie 2015, acesta a primit de la Andrei Druță suma de 25 000 lei și 1 500 euro, cu titlu de prejudiciu material și moral, nefiind specificat care e cuantumul fiecărui prejudiciu încasat și dacă cheltuielile de tratament au fost incluse în acest prejudiciu încasat (f.d.112).

Iar, conform art. 25 alin. (2) al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, în cazul prevăzut la alin.(1), despăgubirea de asigurare va include: a) diferența dintre veniturile nete ale persoanei vătămate și indemnizația primită din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat, pe perioada spitalizării și a concediului medical – pentru persoanele salariate; b) venitul mediu lunar net realizat din activități desfășurate la ultimul loc de lucru de persoana vătămată, probat cu documente justificative – pentru persoanele care nu au calitatea de salariat; c) o indemnizație nu mai mică decât coșul minim de consum – pentru persoanele păgubite aflate la data producerii accidentului de autovehicul în ultimul an de studii sau de calificare, fără menținerea salariului; d) eventualele cheltuieli prilejuite de accident, inclusiv cheltuielile de transport al persoanei accidentate, de tratament, de

spitalizare, de recuperare, de protezare, de alimentație specială, conform prescripțiilor medicale, probate cu documente justificative, care nu sînt suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, conform actelor normative în vigoare. Cheltuielile menționate se stabilesc pe baza prețurilor practicate de instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau, în cazurile cînd nicio instituție din Republica Moldova nu practică serviciile menționate, conform documentelor justificative eliberate de instituțiile din străinătate; e) cheltuielile real suportate cu îngrijitori pe perioada incapacității temporare de muncă, dacă prin certificat medical se recomandă acest lucru, dar nu mai puțin decît coșul minim de consum.

Totodată, Colegiul menționează că instanța de apel eronat a conchis că Vitalie Valuță deși este în drept să pretindă despăgubiri de asigurare formate din diferența dintre venitul mediu lunar și pensia de invaliditate, urma să probeze venitul lunar la momentul comiterii accidentului.

Conform art. 25 alin. (2²) al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, în cazul stabilirii invalidității ca urmare a vătămărilor corporale, despăgubirea de asigurare va include diferența dintre venitul mediu lunar și pensia de invaliditate pe perioada pînă la anularea invalidității, în limitele răspunderii stabilite de prezenta lege.

Instanța de recurs relevă că în situația în care persoana vătămată este asigurată pe linia asigurărilor sociale de stat, ea va primi pensie de invaliditate. În actuala reglementare pensia de invaliditate plătită persoanei vătămate nu are caracter de despăgubire și nu are ca scop repararea prejudiciului, deoarece quantumul ei depinde de gradul de invaliditate, ci nu de întinderea daunei. În consecință, persoana vătămată va putea cumula despăgubirea și indemnizația sau alte sume plătite pe linia asigurărilor sociale de stat.

În situația în care persoana vătămată era majoră neîncadrată în muncă, la calcularea despăgubirii se va ține cont de evoluția previzibilă și conform așteptărilor raționale a veniturilor ei. Astfel, dacă această persoană are o anumită specialitate, se poate de ținut cont de salariul pe care ea ar fi putut să-l obțină prin angajare. Dacă ea nu are o specialitate am putea ține cont de valoarea reală a prestațiilor persoanei vătămate în gospodăria casnică.

Astfel, Colegiul relevă că instanța de apel urma să stabilească care este perioada pentru care i-a fost stabilită pensia de invaliditate pentru Vitalie Valuță și care este quantumul acesteia, pentru a stabili diferența dintre venitul mediu lunar al acestuia și pensia de invaliditate.

Instanța de recurs reține că la materialele cauzei este anexat certificatul de dizabilitate și capacitate de muncă CN 141620, conform căruia lui Vitalie Valuță i-a fost stabilit gradul de dizabilitate accentuat, cu un procent păstrat al capacității de muncă în mărime de 40 %, pentru perioada 28 ianuarie 2015 – 01 februarie 2016 (f.d.28).

Conform certificatului de dizabilitate și capacitate de muncă CN 251494, lui Vitalie Valuță i-a fost stabilit gradul de dizabilitate mediu, cu un procent păstrat al capacității de muncă în mărime de 45 %, de la 31 ianuarie 2017 fără termen (f.d.89).

Respectiv, Colegiul indică că instanța de apel urma să stabilească dacă în perioada 01 februarie 2016 – 31 ianuarie 2017, lui Vitalie Valuță i-a fost stabilit sau nu grad de dizabilitate, dacă nu i-a fost stabilit din care motive nu a fost stabilit și în cazul în care nu i-a fost stabilit grad de invaliditate, în ce mod se va calcula prejudiciu cauzat prin vătămarea corporală și pierderea capacității de muncă. Or, conform certificatului de dizabilitate și capacitate de muncă CN 141620 lui Vitalie Valuță i-a fost stabilit gradul de dizabilitate accentuat, cu un procent păstrat al capacității de muncă în mărime de 40 %, pentru perioada 28 ianuarie 2015 – 01 februarie 2016, urmînd ca următoarea reexpertizare să fie efectuată în ianuarie 2016 (f.d.28).

Instanța de recurs reiterează că în cazul persoanei vătămata majore neîncadrate în muncă, la calcularea despăgubirii se va ține cont de evoluția previzibilă și conform așteptărilor raționale a veniturilor ei. Astfel, Colegiul relevă că instanța de apel urma să stabilească dacă această persoană are o anumită specialitate, pentru a se ține cont de salariul pe care ea ar fi putut să-l obțină prin angajare.

Mai mult, pentru a stabili diferența dintre venitul mediu lunar și pensia de invaliditate, instanța trebuia să stabilească care era quantumul pensiei de invaliditate pe parcursul întregii perioade pentru care Vitalie Valuță a solicitat încasarea sumei de 31 926, 36 lei cu titlul de diferență din salariul pierdut.

În litigiul dedus judecării, Colegiul relevă că instanța de apel în pofida rolului dirigiuitor al instanței de judecată nu a stabilit care era quantumul pensiei de invaliditate pe parcursul întregii perioade pentru care Vitalie Valuță a solicitat încasarea sumei de 31 926, 36 lei cu titlul de parte din salariul pierdut, pentru perioada 28 ianuarie 2015-01 octombrie 2017.

Or, în conformitate cu art. 9 alin. (2) Cod de procedură civilă instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.

Instanța de recurs menționează că, aspectele menționate conduc la concluzia că procedura desfășurată în instanța de apel nu corespunde exigențelor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar modalitatea în care a fost examinată cauza în ordine de apel nu poate echivala cu soluționare efectivă a cauzei, astfel, fiind impusă casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare.

Conform jurisprudenței CtEDO, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces. Acest principiu este unul din elementele noțiunii mai largi de ”proces echitabil”, ce impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza sa, în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu adversarul ei (cauza Ankerl

contra Suediei, hotărârea din 18 februarie 1997; cauza Niderost -Huler contra Suediei, hotărârea 1997-1/24 noiembrie 1997).

Colegiul menționează că art. 20 din Constituția Republicii Moldova prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Astfel, instanța de recurs conchide că, decizia instanței de apel nu conține nici o apreciere, ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns. Respectiv, instanța de recurs este în imposibilitatea de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea hotărâri.

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu să se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Reiterând, motivele de fapt și de drept, expuse mai sus, statuând că, instanța de apel a soluționat eronat litigiul în cauză, Colegiul civil, comercial și de contencios

administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, concluzionează de a admite recursul declarat de Vitalie Valuță, se casează decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

La judecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate supra, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, reieșind din circumstanțele esențiale ale litigiului dedus judecății.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Vitalie Valuță.

Se casează decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Valuță împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „Transelit”, intervenient accesoriu Andrei Druță cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Victor Burduh

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

Nina Vascan